

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Speculum Quaestionum moralium, in universam Aristotelis philosophi summi Ethicen

Case, John

Francofurtum, 1597

VD16 C 1242

Cap. XII. - An optima remedia intemperantiae sint abstinencia &
castigatio? [...]

[urn:nbn:de:bsz:31-109038](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-109038)

An optima remedia intemperantiae sint abstinentia & castigatio?

An intemperantia sit magis voluntaria quàm timor qui opponitur fortitudini?

Quoniam nihil prodest detegere ^{Remedia in-} plagam, si non adhibeas medici- ^{temperantiae.} nam: conuenit vt hanc intemperantiae fatis prolixam narrationem consilium philosophi medicinae loco sequeretur. Concludit ergo hunc librũ Aristot. consilio potius quam præcepto, dehortãdo magis ab hoc monstro scelerum, quàm nouum aliquod thema aut argumentũ demonstrando. Sunt tamẽ istius capitis quatuor argumenta, quorum primũ est quòd intemperantia cum voluptate cõiuncta sit magis voluntaria quàm timor animi, quẽ dolor sequitur: alterũ, quòd intemperantia sit ob scãdam voluptatẽ sui quasi pedissequam maiore reprehensione digna quàm timor: 3. quòd in pueritia & flore ætatis hoc vitium concupiscentiã incalescat maximẽ: Postremum quòd optima remedia istius sceleris sint duo,

duo, abſtinentia & caſtigatio. Vtinam profectò hoc breue conſilium (ſicuti decet) ab omnibus perciperetur: tum ſane Gulofì ſuam crapulam, ebrioſi ſuam infamiam, libidinoſi ſuam infamiam fugerent, imò abhorrerēt. O tempora in quibus nunc viuimus: quot gula, quot venter, quot turpis libido perdidit? Gulofe quid quæriſ? cibū. Ebrioſe quid ſitiſ? vinum. Libidinoſe, quid petiſ? venerem.

O curas hominum, O quantum eſt in rebus inane?

Gula, ebrietatis, & venereis comites.

Gulę comes putredo eſt, ebrietatis obliuio eſt, veneris ignominia, molliuſculè tamen & delicatè viuimus. ſed quid ago? melius eſt auerſa facië putenda iſtorum temporū contegere, quàm dicēdo multa multorum animos nimium exulcerare. Viſ epulari? licet: ſed vttere abſtinētia. Viſ vinū bibere? placet: ſed ſobrietatem adhibe. Viſ mulierem tangere? id tibi nō negatur, ſi adſint caſtitaſ & pudicitia. Ceterùm abſq; hiſ fræniſ hæc agere non licebit, quippe venter cibo vinoq; æſtuans citò ſpumat libidinē: eſt enim periculofa res gula, nam tollit vitā: eſt luxurioſa res vinum, nam tollit ingeniū. Rectè Propertiuſ.

Vi-

Vino forma perit, vino corrumpitur atas,
Vino sepe suum nescit amica virum.

Sapienter Ovidius:

Nox & amor, vinumq; nihil moderabile suadent.

Istorum nunc tandem quæris remediū?
age ergo, audi Poetam,

Ocia si tollas, periere cupidinis arcus,
Contemptaq; iacent, & sine luce faces.

Audi philosophum: Castigatione qua-
dam adhibita, cōtrahi debet id omne in
nobis, quod rerum turpium ac libidino-
sariū cupiditate rapitur nimiumq; exul-
tat ac luxuriat. Summa omnium est: si sit
animus propensior in libidinem, adhibe
ieiuniū: si sit præceps & effrænis, adhibe
consilium: si sit præcipitantior, adhibe
flagellum: Consiliū enim labētes: lapsos
ieiunium: insanos & furentes flagellum
sanat: est quidem hoc corpus insolens &
superbum naturæ mancipiū quod laxis
habenis aliquando furit, retractis tamen
nonnunquā obediens rationi & virtuti
redditur. Hieronym. pius ille pater mul-
tis ieiunijs maceratus dormiens olim in
cremo delicias Romæ vidit: O Christe,
qd nos exquisitis ferculis faginati, mero
disten-

Castigatio
vtilis.

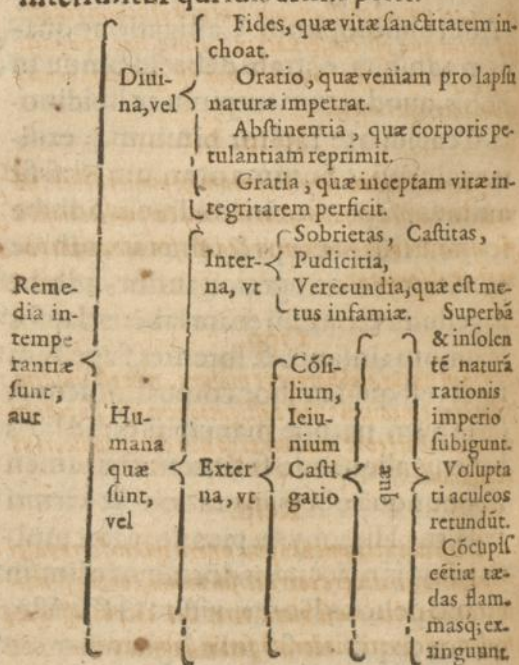
Nota.

Hieronymus
in eremo de-
licias Romæ
cogitavit.

distenti, lasciuia musica perfusi, in eburneis lecticis securi & consopiti agimus? sed hinc finem impono studiose lector, modo memineris teiptum consilio &

Bis vincit qui se vincit.
Bis perit, qui suis armis perit.
abstinentia vincere: quod si feceris audis sapientem Senecam: Bis vincit qui se vincit: quod si non feceris, audis iterum, Bis interimitur qui tuis armis perit.

Ex Boetio.

Disiur

Distinctio secunda Quaestionis.

Intemperantia est magis voluntaria quam stupor, propter

Procliuuitatem naturæ, vnde motus.
 Innatam cupiditatem, vnde affectus.
 Vnitam voluptatem, vnde consensus.
 Obiectorum varietatem, vnde habitus intemperantiæ nascitur.

Opp.

Absinentia seu ieiunium natura vires frangit, spiritus diminuit, sanitatem tollit, totum deniq; hominem minus aptum ad præstandum virtutis officium reddit: sed virtus qua est conseruatric natura hæc prohibet: ergo abstinentia seu ieiunium non est optimum remedium intemperantiæ.

Resp.

Quemadmodum seruus contumax puniri debet, nõ vt dispereat, sed vt submissior fiat: ita corpus hoc nõ stric macerare debemus, non vt cadat, sed vt rationi pareat & obsequatur.

Corpus tractandum vt seruus contumax.

Opp.

Quod natura abhorret vt malum, non est eiusdem salutare remedium: sed castigationem & flagellum natura abhorret vt malum: ergo non debet adhiberi vt remedium.

Resp.

Si lasciuienti iumento plus oneris quam ferre valet imponatur, in itinere corruet: sin minus, contra stimulum calcitrabit: ita si vltra vires hoc corpus affligas, malum est: si verò moderatè serias, salutare est.

Castigatio modica salutaris est.

Opp.

Opp.

Pharisæi hac fecerunt, & tamen hypocritæ à Christo sunt appellati: ergo hoc præceptum non videtur vtile & fructuosum.

Resp.

Castigarunt se Pharisæi hypocriticè.

Castigatio voluntaria neque nimis grauis esse debet, neque nimium leuis.

Fecerunt quidem Pharisæi sed dissimilanter: fecerunt etiam Moyses, Elias, Iohannes præcursor & ipse Christus eadem vere & efficaciter. In Iohannis abstinentia tria imitatione digna mihi videntur, tenui diata, vestis aspera, eremus solitaria. Non est ergo hoc præceptum inutile, non est contra fidem. Paulus enim vas electionis castigauit corpus suum, & in seruitutem redegit, ne fortè cum alijs prædicauerit ipse reprobus inueniretur. Caterùm pondus hoc quod nobismet imponimus, aequis prudentie lancibus est trutinandum, vt ferentem neq; grauitate opprimat, neq; leuitate licentius insolescere & superbire sinat. Vt enim nauis si supra modum oneretur, subsidet, si infra modum, ad omnem flatum vacillat & periclitatur: ita corpus nimis afflictum perit, minus verò quàm decet, statim veluti inflata vesica seu bulla intumescit.

Contra aliam quæstionem.

Opp.

Voluntas est aequè principium omnium vitiorum & virtutum, vt habetur in 2. lib. Ethic. ergo intemperantia non est magis voluntaria quàm stupor, quia ex altera parte temperantia opponitur.

Resp.

Resp.

Duo in vi-
tibus & vir-
tutibus spe-
ctantur, {
Essentia, vt sunt habitus, & sic eque
voluntaria habentur omnia.
Circumstantia, vt sunt actus, & sic
intemperantia est magis voluntaria quam
stupor, quia illa voluptatem, hic vero do-
lorem concomitantem habet.

Alia quædam dubia capitis.

An dolor magis labefactet naturam
quàm voluptas?

Dubia cap.

Opp.

Intemperantes & libidinosi sunt breuissima vite:
ergo voluptas qua est illorum comes, magis labefactat
naturam quàm dolor antecedens experientia probat.

Resp.

Voluptas in textu secundum naturam non secun-
dum exuperantiam intelligitur: illa enim conseruat,
hæc verò magis labefactat quàm dolor.

Voluptas im-
modica plus
nocet quàm
dolor.

An vehementer voluptates in-
sanire faciant?

Vehementior
voluptas in-
sanire facit,
quia {
Cerebrum humanum nimis exiccat.
Spiritu animalè nimis perturbat.
Varijs intentionibus Phantasiam
vulnerat.
Immensos dolores in appetitu exci-
tat.

Voluptas ve-
hementior
ad insaniam
adigit.

S

Opp.

Opp.

Animus rationis compos est vt ait Arist. lib. 3. de anima, cap. 5. ab omni perturbatione liber & immunis: ergo a voluptate ita non vincitur vt insanat.

Resp.

<p><i>Animus rationis compos consideratur bifariam, vel</i></p>	}	<p><i>Absolutè vt est spiritus, & sic est immortalis ab omni perturbatione & affectu.</i></p> <p><i>Comparatè vt est actus, & sic affectibus corporis aliquando vincitur, nec non sapè eorum impetu à sede rectæ rationis dimouetur.</i></p>
---	---	--

Deo gloria.

LIBER